

DOI 10.26886/2414-634X.3(58)2023.3

UDC:17.03:378.091.3:37.091.12.011.3-051]:81'232

**ETHICAL AND EDUCATIONAL ASPECT OF LANGUAGE EDUCATION  
OF FUTURE TEACHERS IN THE MODERN PHILOSOPHICAL  
PARADIGM**

**Chzao Gan, Postgraduate student**

<http://orcid.org/0009-0003-7237-3009>

e-mail: [chzao@meta.ua](mailto:chzao@meta.ua)

Drahomanov Ukrainian State University, Ukraine, Kyiv

*The general educational, culturological, and politico-ideological contexts of language education are permeated with the necessity of integrating ethical and educational dimensions. The process of learning Ukrainian and foreign languages aspires to sophisticatedly mold the spiritual and cultural identity of the individual, cultivating national and universal human values, and fostering a culture of coexistence and collaboration on both national and global levels. This text unveils that the modernization of language education in the contemporary era is dictated by a desire for objectivity in interpreting cultural achievements, lifestyles, and the nature of global communities through the lens of language, serving as a fundamental condition for implementing the ethical dimension in foreign language preparation.*

*The current sociocultural landscape floats in the dynamics of forming a European self-perception, based on the collective realization of European heritage and prospects of a unified educational space. The foundational basis of this space is linguistic identity as the highest cultural and social capital, a progenitor of historical and cultural progression. Questions of its harmonious development within the context of foreign language education are conditioned by the application of innovative educational strategies,*

*including discursive ones, aimed at cultivating an active participant in the educational process. The formation of a holistic, humanistically-oriented linguistic individual, capable of reproducing values of national and universal culture, self-realization, and implementing moral self-regulation, stands as the paramount goal of language pedagogy.*

**Key words:** *language education, intercultural communication, linguistic personality, personality culture, foreign language training.*

*аспірант кафедри Чжао Ган, Етико-виховний аспект мовної освіти майбутніх педагогів у сучасній філософській парадигмі / Український державний університет імені Михайла Драгоманова, Україна, Київ*

*Загальноосвітній, культурологічний та політико-ідеологічний контексти мовної освіти пронизані необхідністю інтеграції етичних та виховних вимірів. Процес навчання української та іноземних мов прагне до формування духовної та культурної ідентичності особистості, культивує національні та універсально-людські цінності, а також виховує культуру коекзистенції та співпраці на національному та глобальному рівнях. Цей текст виявляє, що актуалізація мовної освіти у сучасність обумовлена прагненням до об'єктивності в інтерпретації культурних досягнень, стилів життя та характеру глобальних спільнот через лінзу мови, яка слугує як фундаментальна умова для втілення етичного виміру в іноземномовній підготовці.*

*Сучасний соціокультурний ландшафт постає в динаміці формування європейського самовідчуття, заснованого на колективному усвідомленні європейської спадщини та перспектив єдиного освітнього простору. Кореневою основою цього простору є мовна ідентичність як вищий культурний та соціальний капітал,*

*ініціатор історичного та культурного прогресу. Питання її гармонійного розвитку в контексті іноземномовної освіти зумовлюються застосуванням інноваційних освітніх стратегій, в тому числі дискурсивних, які націлені на створення умов для активного учасника освітнього процесу. Тому формування цілісної, гуманістично-орієнтованої мовної особистості, що здатна відтворювати цінності національної та універсальної культури, самореалізуватися та здійснювати моральну саморегуляцію, є ключовою метою мовної педагогіки.*

**Ключові слова:** *мовна освіта, міжкультурна комунікація, мовна особистість, культура особистості, іноземномовна підготовка.*

**Постановка проблеми.** Мішель Фуко, вважає мову та дискурс не просто засобами комунікації, але і структурами влади та знань. Фуко розглядає мову як форму влади, що впливає на сприйняття та формування ідентичності, статусів та соціокультурних практик. Мова, в своїй суті, виступає не лише механізмом комунікації та пізнання, а й простором, де змагаються ідеї, ідентичності та влада [14]. Ідучи за Фуко, ми можемо розглядати мову як територію, де формуються, змінюються та стираються смисли, де крізь дискурсивні практики з'являються та зникнуть форми знань та влади. Це є місце, де дух народу, його етика та мораль, творяться, живуть та вмирають.

Мова стає ареною для формування людської особистості, що є архітектором духовних цінностей. За допомогою мовних практик та дискурсивних форм, як Фуко підкреслює, що індивід стає носієм властивих йому знань та влади, відтворюючи, переосмислюючи та трансформуючи соціокультурні контексти та нормативність [14, с. 33-34].

Мовна освіта, отже, має пріоритет у навчальних закладах всіх рівнів, від початкової до вищої школи, вона є не просто передачею знань, а й формуванням дискурсивних практик, що відображають соціокультурні, історичні та етичні виміри народу. Мовна підготовка майбутніх педагогів мусить імплікувати глибокий розуміння мови як медіації між індивідом та його соціокультурним контекстом, як засобу формування та переформування знань та влади у суспільстві [12].

**Виклад основного матеріалу.** Потреба визначення ключових компонентів аксіологічної платформи сучасної мовної освіти актуалізує характеристику цінностей, на які має спиратися мовна підготовка сучасних педагогів.

Цінність репрезентує властивість об'єктів оточуючого середовища, що демонструє їх важливість, позитивну чи негативну, для індивіда та колективу, вказуючи на об'єктивну важливість явищ, концепцій та предметів, яка визначається відповідно до потреб та інтересів соціального суб'єкта. Термін «цінності» було вперше конкретизовано Іммануїлом Кантом, який вивчав їх як засади, що керують людською поведінкою. Питання цінностей стає важливим само по собі, починаючи з другої половини XIX століття, особливо у роботах неокантіанців. Зокрема, Г. Ріккерт аналізує цінності як особливу сферу, не пов'язану з діяльністю суб'єкта та об'єкта. У його вченні визначено шість сфер буття (логіка, естетика, містика, етика, еротика, релігія), кожній з яких відповідає певний тип вічних універсальних цінностей (істина, краса, надособистісна святість, моральність, щастя, особиста святість). На противагу неокантіанській традиції, М. Вебер характеризує цінність як усвідомлений інтерес людини, що формується внаслідок впливу певної історичної епохи; відповідно, з розвитком суспільства зміст цінностей змінюється [7, с. 22].

Згідно з аксіологічною концепцією педагогіки життєтворчості, кожна система цінностей поєднує термінальні цінності-цілі (стійкі, універсальні системотворчі цінності, що зберігаються в різних соціокультурних системах протягом великих історичних періодів часу) та інструментальні цінності-засоби. Аксіологічний підхід дає змогу віднести до термінальних цінностей людства саму людину, її життя, здоров'я, щастя. На нашу думку, різні види освіти (у тому числі – мовна) водночас постають як термінальною цінністю, оскільки незаперечною є значущість освіти на кожному етапі історичного розвитку людства, так і інструментальною – через приналежність освіти до ключових соціальних інститутів, що забезпечують цей розвиток.

У свою чергу, сама освіта структурно охоплює низку цінностей, що позначають як її мету – знання, так і складники, які забезпечують досягнення такої мети – навчання та виховання. У зв'язку з цим, як зазначає Н. Бойченко, актуалізується питання особистісних та суспільних цілей освіти, яка потрібна насамперед для того, щоб посісти гідне місце у суспільстві. Людина отримує освіту заради здобуття в майбутньому певного соціального визнання, що дає змогу користуватися відповідними матеріальними та духовними благами, створює фундамент для майбутньої сім'ї й інших особистих проєктів. Водночас варто згадати ті цінності, що формально належать до інших соціальних систем і сфер суспільного життя (економічні, політичні, правові, релігійні, естетичні), проте також мотивують людину до здобуття освіти [2, с. 176–177].

Аспект етики та виховання у системі освіти, зокрема мовної, розкриває концепції освіти як ідеалів, які віддзеркалюють індивідуальні стремління та інтереси, за умови їхньої гармонії із соціальними стремліннями та інтересами. Отже, освітні цінності кристалізуються у полі загальнолюдських та культурно-історичних, національних,

ментальних уявлень, які певний народ має щодо виховних ідеалів[10, с. 10].

Міжкультурна ситуація сьогодення актуалізує знання, уміння, навички загальноєвропейського і глобального контексту. Така актуалізація передбачає усвідомлення важливості як рідної, так і інших культур шляхом визначення ціннісних орієнтацій, оволодіння культурними скарбами різних народів [8, с. 11]. У зв'язку з цим розвиток мовної освіти на сучасному етапі потребує дотримання об'єктивності в інтерпретації надбань, способу життя та характеру міжнародних спільнот засобами мови як головної умови реалізації етичного аспекту іноземномовної підготовки учнів та студентів.

Актуальність зазначеної умови пояснюється складністю і розмаїтістю глобалізаційних процесів на сучасному етапі розвитку людства, що передбачають посилення міжкультурної комунікації. Відповідно, зростає інтерес до мовної освіти, яка постає важливим інструментом життєдіяльності людини в полікультурній і мультилінгвальній людській спільноті. Вона сприяє веденню діалогу культур у глобалізованому світі, сприяючи розв'язанню різноманітних проблем. Мовна освіта є засобом формування особистісної свідомості, здатності людини бути соціально мобільною [5].

Гарантією дотримання зазначеної умови, на нашу думку, насамперед є усвідомлення молоддю того першорядного значення, яке надається вивченню іноземних мов у сучасному світі. А це, у свою чергу, передбачає ознайомлення учнів та студентів із головними тенденціями розвитку мовної (у тому числі – іноземномовної) освіти на рівні міжнародних спільнот як ключового чинника міжкультурної комунікації. Зазначені тенденції мають бути інтерпретовані максимально повно й об'єктивно, запорукою чого є характеристика відповідних документів, які дають змогу інтерпретувати надбання,

спосіб життя та характер міжнародних спільнот засобами мови. До головних документів, що можуть допомогти викладачам іноземної мови в реалізації етичного аспекту іноземномовної підготовки учнів та студентів належать: Рекомендація ЮНЕСКО «Про виховання в душі міжнародного взаєморозуміння, співробітництва й миру і виховання в душі поваги прав людини та основних свобод» (19 листопада 1974 р.), Європейська хартія регіональних мов та національних меншин (5 листопада 1992 р.), Декларація принципів толерантності (16 листопада 1995 р.), Декларація про культуру миру (10 листопада 1998 р.), Загальна декларація ЮНЕСКО про культурне різноманіття (2 листопада 2001 р.), Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання (листопад 2002 р.), Бухарестська декларація етичних цінностей і принципів вищої освіти в Європі (10 серпня 2005 р.), «Біла книга» з міжкультурного діалогу: «Жити разом у рівній гідності» (7 травня 2008 р.) [9, с. 12–15].

Дотримання викладачем об'єктивності в інтерпретації надбань, способу життя та характеру міжнародних спільнот передбачає і визначення ним стратегічних векторів розвитку мовної освіти європейського суспільства в сучасну епоху. На межі ХХ–ХХІ ст. Рада Європи (далі – РЄ) розпочинає розробку потужних освітніх проектів для вироблення єдиних стандартів європейської освіти, яка була б спрямована на формування демократичної громадянськості та толерантності. Так, у 1997 р. був започаткований проект «Освіта, спрямована на виховання демократичної громадянськості», метою якого було залучення молоді до активного громадянства та переосмислення демократії і статусу громадянина в напрямку їх розповсюдження не тільки на представників «титульної» нації, але й на представників інших національних, етнічних, мовних, релігійних спільнот. Проект РЄ «Мови, багатоманітність, громадянськість»

спрямований на взаємопроникнення різних мов та культур в європейській шкільній та вищій освіті. РЄ започаткувала також проект міжкультурної освіти, що покликаний втілити на рівнях дошкільної, шкільної та вищої освіти принципу діалогу між різними культурами з метою формування знання та поваги до різних культур і мов [13, с. 39].

Під керівництвом Комісара Єврокомісії Л. Орбана у 2008 р. було підготовлено «КомюнікеБагатомовність: перевага для Європи і спільнезобов'язання», яке розглядає мовну політику як перехресну тему, що впливає на всі інші політичні питання ЄС. Цей документ визначає необхідні кроки для того, щоб мовна розмаїтість перетворилася на передумову солідарності й процвітання. Дві головні цілі політики багатомовності визначено так:

- підвищення обізнаності щодо цінності й можливості мовної розмаїтості в ЄС, сприяння усуненню бар'єрів у міжкультурному діалозі;
- надання всім громадянам реальної можливості навчитися спілкування двома мовами на додаток до їхньої рідної мови.

Країнам-членам ЄС запропоновано впроваджувати більш широкий спектр мов у систему освіти (від раннього віку до освіти для дорослих), а також рекомендовано здійснити оцінку і розвивати в майбутньому мовні навички, набуті поза межами офіційної системи освіти[1, с. 15].

Сучасний контекст соціокультурної дійсності акцентує важливість формування європейської самосвідомості, заснованої на колективному усвідомленні спільного коріння та можливостей єдиного європейського освітнього середовища. Початковою віхою в цьому контексті є концепція мовної ідентичності як вершинної цінності громадського устрою, динамічного елемента історичного та соціокультурного прогресу. Вдосконалення мовної ідентичності у рамках іноземної

підготовки зобов'язує до нейтральності при вивченні культур, стилю життя та особливостей глобальних колективів через мовні засоби.

Мовна ідентичність символізує комплекс особливостей та здібностей особи, визначаючи її спроможність створювати та аналізувати тексти, які характеризуються рівнем структурної складності, конкретністю мети, глибиною та адекватністю відтворення реальності. Становлення гармонійної, освіченої мовної ідентичності, яка орієнтована на цінності національної та універсальної культури, самовдосконалення та етичний самоконтроль, є пріоритетним завданням мовної освіти. Зокрема, В. Махінов розглядає стратегію «Європа Освіти» як маршрут до створення єдиного європейського соціокультурного середовища. У цьому середовищі, незважаючи на різноманіття національних освітніх структур, існує колективний імпульс до уніфікації їхніх фундаментальних компонентів [9, с. 12–15].

Оскільки мовна особистість існує в певній культурі, відображеній у мові, формах суспільної свідомості, нормах, стереотипах поведінки, певних артефактах, пріоритет у її формуванні належить цінностям (концептам смислів) народу, мова якого вивчається. На переконання В. Загородної, «для створення ефективної моделі навчання мови, необхідно приділити увагу феномену «вторинної мовної особистості», поняття якої охоплює сукупність здатностей людини до іншомовного спілкування на міжкультурному рівні, що позначає адекватну взаємодію з представниками інших культур»[6, с. 135].

Формування «вторинної мовної особистості» визначається не лише оволодінням певним вербальним кодом іноземної мови й умінням її практичного застосування у процесі комунікації, але й одночасним утворенням у свідомості людини картини світу, притаманної носіям цієї мови як представникам певного соціуму. Тому навчання іноземної мови має бути спрямоване на залучення учнів до

концептуальної системи іншого лінгвосоціуму. Таким чином, слід прагнути досягнення високого ступеня об'єктивності при аналізі культурних досягнень, життєвого стилю та особливостей міжнародних співтовариств за допомогою мовних інструментів, які стають ключовим елементом впровадження етичних принципів іноземномовної підготовки учнів та студентів.

Вторинна мовна ідентичність, що володіє вербально-семантичним кодом іншомовної системи, водночас як «мовним зображенням світу», так і «концептуальним зображенням світу» її носіїв, має потенціал бути активним учасником міжкультурної взаємодії у полікультурному середовищі, долає культурні бар'єри, демонструє повагу та толерантність до мови, культури та історії інших націй. Оволодіння такою компетентністю визначається як розвитком здатності використовувати адекватні мовленнєві техніки, так і розширенням знань, які є необхідними для учасників комунікації для забезпечення адекватної взаємодії та взаєморозуміння на міжкультурному рівні [6, с. 136].

У контексті постмодерністського розуміння, успішний міжкультурний діалог, що домінує у порозумінні між комунікантами, є недосяжним без строгого дотримання учасниками педагогічного діалогу принципів об'єктивності у трактуванні культурних доробків, життєвих парадигм та особливостей глобальних спільнот через устрій мовної освіти. Для втілення цього необхідно сформувати в студентів та учнів здатність до інтуїтивного осягнення життєвих стратегій носіїв дивергентних культур та виробити в них апетит до культурної конверсації.

Діалогічні взаємодії із представниками інших соціокультурних конгломератів підсилюються за наявності таких індивідуальних атрибутів, як рецептивність, автономність та інноваційність. Таким

чином, сучасний іноземномовний освітній контекст має за мету не лише асиміляцію специфічних аспектів іноземної мови, але й інтеграцію студентів у глобальний процес міжкультурного діалогу, вокалізацію інтересу до явищ різнокультурної ментальності, ампліфікацію мотивації, і маніфестацію інтелектуальної, лінгвістичної, та креативної вітальності.

В рамках експлорації етнолінгвокультурної ідентичності країни, чия мова освоюється, іноземномовна педагогіка стає одним із найбільш резонансних інструментів та механізмів для самореалізації індивіда та цивілізаційних дисонансів. Цей процес орієнтований на креативну еволюцію сучасної людини як архітектора культурних перетворень на фоні синтезу універсальних та національно-специфічних цінностей [11, с. 135–136].

В рамках нашого наукового зондування, актуальність виокремлюється у розкритті практичних методів закріплення об'єктивності у тлумаченні культурних досягнень, життєвих концепцій та ідентичності глобальних об'єднань. На наш погляд, основоположними тут є аспекти професійної та особистісної зрілості педагога іноземної мови. Такий викладач повинен бути чутливим до проявів альтернативних культур, готовим реєструвати та акцептувати існуючі культурні дивергенції (на рівні етнічних традицій, професійної інтеракції, поведінкових моделей), і зможти створити діалог з представниками різних етносів, не намагаючись реорганізувати все за власними стандартами.

Мета кроскультурного навчання полягає у формуванні у майбутніх педагогів іноземної мови культурного усвідомлення. Есенція цього усвідомлення переважно визначається здатністю, у контакт з іншою культурою, пізнати альтернативні життєві парадигми, інші ціннісні орієнтації, ревізувати власні погляди та відступити від

стереотипів, а отже, інкорпорувати культурні норми альтернативної культури, постійно вдосконалюючи власну культурну компетентність.

Виконання вищезазначених критеріїв щодо кваліфікаційних засад фахівців з іноземних мов вимагає адекватного рівня лінгвістичної підготовки. Для досягнення цього необхідно зосередити зусилля на тих сегментах соціуму, які, завдяки своїй природі, вимагають максимально вірного відтворення культурних досягнень, життєвих стилів та особливостей міжнародних об'єднань через мову, яка виступає ключовим елементом реалізації етичної складової лінгвістичної підготовки учнів та студентів.

**Висновки.** Деконструкція об'єктивності в межах постмодерністського відображення змішується з непостійністю знань і відносин, створюючи взаємообумовлені шари багатозначності в інтерпретації культурних досягнень та життєвих парадигм. Об'єктивність, у якій існує безліч можливих істин, переосмислюється як пластичний елемент, який розкривається через культурні та глобальні співтовариства, створюючи нові, гетерогенні інтерпретації реальності. В такому контексті, ідентичність та самість стають динамічними, перебудовуючись та переосмислюючись через нескінченні культурні діалоги та протиріччя, котрі відкривають нові можливості для пізнання та самопізнання.

У світі педагогічної гетерогенності і культурної інтертекстуальності сучасна освіта розвивається в умовах постійної взаємодії різноманітних педагогічних і культурних кодексів. Це формує поліфонічний амбівалентний діалог, де педагогічний процес стає простором для багатогранної взаємодії та міжкультурного обміну, сприяючи формуванню нової культурної свідомості. Адаптація та трансформація культурних норм та цінностей забезпечують індивідуумові можливість для відкриття нових семантичних горизонтів

та для постійного самовдосконалення в полі культурних зв'язків та взаємодій.

Мова як головний носій етичних кодексів та культурних значень стає вітальним елементом, що визначає місце індивіда в глобальному культурному просторі. Мова, будучи не тільки інструментом комунікації, але і медіатором між культурними та етичними системами, формує основу для глибокого інтелектуального та емоційного занурення у різноманітність мовних структур та значень, створюючи необмежений простір для міжкультурного діалогу та взаєморозуміння.

Заключна рефлексія та метафізика діалогу відкривають нові перспективи для педагогічної практики та міжкультурної взаємодії. Освітній процес, що зосереджується на розвитку критичного мислення, самоаналізу та трансформації власного досвіду, відкриває нові горизонти для особистісного та професійного розвитку. У світлі метафізики діалогу, освіта стає не лише процесом передачі знань, але й пошуком глибинних структур культурної самосвідомості, прагненням до глибшого розуміння феноменологічних та онтологічних аспектів буття.

### ***Література:***

1. Багатомовна Європа: тенденції у політиці і практиці мультилінгвізму в Європі. Київ: Ленвіт, 2012. 168 с.
2. Бойченко Н. М. (2016) Аксіологічні та когнітивні виміри вищої освіти. *Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди*. Філософія. Вип. 47(1).
3. Галицька М. М. (2004) Реалізація загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти у процесі навчання іноземних мов у вищих навчальних закладах сфери туризму. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. № 19.

4. Дем'яненко О. Формування кроскультурної компетенції в процесі підготовки майбутнього викладача іноземної мови. *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка*. Серія: філологічні науки. Вип. 89 (2). С. 203–206.

5. Державний стандарт початкової загальної освіти. Іноземні мови. URL: <http://mon.gov.ua/content/%D0%9E%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B0/inoz-movi.pdf>.

6. Загороднова В. Ф. (2014) Навчання і виховання національно свідомої мовної особистості з аксіологічних позицій. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету*. Сер.: Педагогічні науки. 2014. Вип. 1.

7. Каріков С. А. (2011) *Філософія*. Розділи: Філософська антропологія, соціальна філософія, філософія культури : навчальний посібник. Харків: НУЦЗУ.

8. Ланських О. Б. (2016) *Філософські засади державної мовної політики в українській освіті: автореф. дис. ... канд. філос. наук: 09.00.10 – філософія освіти; Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова*. Київ.

9. Махінов В. М. (2012) *Теоретичні засади формування мовної особистості в історії розвитку європейського соціокультурного освітнього простору (середина ХІХ – початок ХХ ст.): автореф. дис. ... докт. пед. наук: 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки*. Луганськ.

10. Пономарьов О. С. (2010) *Аксіологія освіти і формування національної еліти. Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти : збірник наукових праць*. Харків : НТУ «ХПІ». Вип. 25.

11. Савченко О. О. (2016) Соціально-педагогічний вимір мовної освіти. Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія: Філософія. № 4 (31).

12. Савченко О. Я. Цінності, що об'єднують шкільну і педагогічну освіту. URL: <http://www.marschool40.net/savchenko-ooya.html>

13. Цінності об'єднаної Європи [Електронний ресурс]. URL:[http://parlament.org.ua/upload/docs/European\\_Values.pdf](http://parlament.org.ua/upload/docs/European_Values.pdf)

14. Foucault M. (2019) Power: the essential works of Michel Foucault 1954-1984. Penguin UK.

### **References:**

1. Bahatomovna Yevropa: tendentsii u politytsi i praktytsi multylinhvizmu v Yevropi. Kyiv: Lenvit, 2012. 168 s.

2. Boichenko N. M. (2016) Aksiolohichni ta kohnityvni vymiry vyshchoi osvity. Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni H. S. Skovorody. Filosofiia. Vyp. 47(1).

3. Halytska M. M. (2004) Realizatsiia zahalnoievropeiskykh rekomendatsii z movnoi osvity u protsesi navchannia inozemnykh mov u vyshchyykh navchalnykh zakladakh sfery turyzmu. Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho universytetu imeni Ivana Franka. № 19.

4. Demianenko O. Formuvannia kroskulturnoi kompetentsii v protsesi pidhotovky maibutnoho vykladacha inozemnoi movy. Naukovi zapysky Kirovohradskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Vynnychenka. Serii: filolohichni nauky. Vyp. 89 (2). S. 203–206.

5. Derzhavnyi standart pochatkovoї zahalnoi osvity. Inozemni movy. URL:<http://mon.gov.ua/content/%D0%9E%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B0/inoz-movi.pdf>.

6. Zahorodnova V. F. (2014) Navchannia i vykhovannia natsionalno svidomoi movnoi osobystosti z aksiolohichnykh pozytsii. Naukovi zapysky

Berdianskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu. Ser.: Pedahohichni nauky. 2014. Vyp. 1.

7. Karikov S. A. (2011) Filosofiia. Rozdily: Filosofska antropohiia, sotsialna filosofiia, filosofiia kultury : navchalnyi posibnyk. Kharkiv: NUTsZU.

8. Lanskykh O. B. (2016) Filosofski zasady derzhavnoi movnoi polityky v ukrainskii osviti: avtoref. dys. ... kand. filos. nauk: 09.00.10 – filosofiia osvity; Natsionalnyi pedahohichnyi universytet imeni M.P. Drahomanova. Kyiv.

9. Makhinov V. M. (2012) Teoretychni zasady formuvannia movnoi osobystosti v istorii rozvytku yevropeiskoho sotsiokulturnoho osvitnoho prostoru (seredyna KhIKh – pochatok KhKh st.): avtoref. dys. ... dokt. ped. nauk: 13.00.01 – zahalna pedahohika ta istoriia pedahohiky. Luhansk.

10. Ponomarov O. S. (2010) Aksiolohiia osvity i formuvannia natsionalnoi elity. Problemy ta perspektyvy formuvannia natsionalnoi humanitarno-tekhnichnoi elity: zbirnyk naukovykh prats. Kharkiv : NTU «KhPI». Vyp. 25.

11. Savchenko O. O. (2016) Sotsialno-pedahohichni vymir movnoi osvity. Visnyk Natsionalnoho universytetu «Iurydychna akademiia Ukrainy imeni Yaroslava Mudroho». Serii: Filosofiia. № 4 (31).

12. Savchenko O. Ya. Tsinnosti, shcho obiednuiut shkilnu i pedahohichnu osvitu. URL: <http://www.marschool40.net/savchenko-o-ya.html>

13. Tsinnosti obiednanoi Yevropy [Elektronnyi resurs]. URL: [http://parlament.org.ua/upload/docs/European\\_Values.pdf](http://parlament.org.ua/upload/docs/European_Values.pdf)

14. Foucault M. (2019) Power: the essential works of Michel Foucault 1954-1984. Penguin UK.

Copyright: Chzao Gan ©. 2023. This is an openaccess article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (CC BY). The use, distribution or reproduction in other forums is permitted, provided the original author(s) or licensor are credited and that the original publication in this journal is cited, in accordance with accepted academic practice. No use, distribution or reproduction is permitted which does not comply with these terms.